Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid
GGD'en Brabant / Zeeland

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Roosendaal
Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

Kenmerk:	UIT-14032553	Datum:	19 januari 2015
Behandeld door:	M.C. van Ballegooij	E-mail:	milieu@ggd-bureaugmv.nl
Onderwerp:	Gehoorschade beperkt het meedoen in de samenleving		

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

Ieder jaar lopen tienduizenden jongeren in Nederland gehoorschade op door vrijetijdslawaai, ongeveer de helft tijdens het uitgaan. Dit geldt ook voor jongeren in uw gemeente. Vaak is de gehoorschade onomkeerbaar, met als gevolg blijvende handicaps als oorsuizingen, geluidsvervorming en gehoorverlies. Dit kan leiden tot aandacht- en leerproblemen, sociaal isolement en in het ergste geval levenslange arbeidsongeschiktheid. Met de juiste maatregelen, is dit echter te voorkomen. Daarbij is een integrale aanpak van groot belang, met daarin aandacht voor regelgeving, handhaving en educatie.

De GGD'en in Noord-Brabant roepen daarom alle gemeenten in Noord-Brabant op om lokaal beleid te maken ter preventie van gehoorschade bij bezoekers van festivals, evenementen en horecagelegenheden. Zie daarvoor ons advies aan het einde van deze brief.

Daarbij vragen wij uw aandacht voor het standpunt over gehoorschade dat GGD Nederland (nu GGD GHOR Nederland) heeft ingenomen op 31 oktober 2013 (zie bijlage 1). Hierin is onder andere opgenomen dat uitgaansgelegenheden bij een geluidsniveau dat gemiddeld over een uur hoger is dan 92,5 dB(A) altijd extra maatregelen moeten treffen om gehoorschade te voorkomen of te beperken. Dit advies vanuit de GGD'en is gebaseerd op de "*Expert opinion*" van Nederlandse audiologen[1], en wordt tevens ondersteund door de Nederlandse Hoorstichting.
Het Rijk heeft op 14 februari 2014 een convenant gesloten met de Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals en met de Vereniging van EvenementenMakers over maatregelen tegen gehoorschade bij evenementen[2].

[1] Zie http://www.hoorstichting.nl/schade-voorkomen/gehoor-in-onderzoek/expert-opinion.
[2] Zie http://www.vnpf.nl/media/files/definitieve-versie-convenant.pdf

Daarnaast hebben zij samen met andere partijen recentelijk de voorlichtingscampagne 'I love my ears' gelanceerd. De GGD'en in Brabant vinden de maatregelen in het convenant een stap in de goede richting, maar te vrijblijvend. Bovendien is niet elke evenementenorganisatie bij dit convenant aangesloten en geldt het convenant niet voor discotheken en horecagelegenheden, terwijl dit wel belangrijke locaties zijn waar jongeren worden blootgesteld aan harde muziek. Daarnaast is het in het convenant voorgestelde maximale equivalente geluidsniveau van 103 dB(A) (Leq gemiddeld over 15 minuten) naar onze mening te hoog. Bezoekers die geen goede gehoorbescherming dragen, hebben bij blootstelling aan die geluidsniveaus nog steeds een grote kans om gehoorschade op te lopen. Een ander aandachtspunt is dat het geluidsniveau volgens het convenant gemeten wordt aan de mengtafel; in theorie kunnen bezoekers op andere plekken (bijvoorbeeld nabij de geluidsboxen) dus aan nóg hogere geluidniveaus worden blootgesteld.

Er is draagvlak voor maatregelen onder uitgaanspubliek. Uit grootschalig onderzoek in opdracht van de Nationale Hoorstichting (2012) blijkt bijvoorbeeld dat 82% van de stappers er van uitgaat dat muzieklocaties en de overheid maatregelen treffen tegen gehoorschade. Uit ander Nederlands onderzoek kwam naar voren dat 84% van de bezoekers van een evenement het geluidsvolume te hard vond en daardoor pijn kreeg aan het gehoor. Hieruit blijkt dat zowel de evenementenorganisatoren en uitgaansgelegenheden (+ vergunningverlener/gemeente), als de bezoekers zelf verantwoordelijk zijn voor gehoorschadepreventie. De GGD neemt haar rol middels verschillende initiatieven om jongeren bewust te maken van de risico's van hun eigen luistergedrag.

Rol GGD:

Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. Gezondheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van burger, gezondheidszorg en overheid. Gemeenten en GGD maken zich samen sterk voor de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van alle inwoners in haar werkgebied – van zuigeling tot hoogbejaarde. Want wie gezond is doet mee en wie meedoet is gezond(er). De GGD vervult daarbij een belangrijke rol als het gaat om voorlichting & preventie, onderzoek & monitoring, en het bieden van een vangnet & veiligheid.

Het advies in deze brief geven wij vanuit onze rol op het vlak van voorlichting & preventie en is gericht op het ondersteunen en versterken van de volksgezondheid in Noord-Brabant.

Advies

Belangrijk is dat de gemeente een lokaal gehoorschadepreventie-beleid voert. Daarbij is een integrale aanpak essentieel (denk aan de beleidsterreinen volksgezondheid, jeugd, onderwijs, veiligheid).

Betrek bij uw lokale gehoorschadepreventiebeleid de drie pijlers regelgeving, handhaving en educatie. Daarover onze volgende concrete aanbevelingen:

- Stel voor evenementen, festivals en horecagelegenheden in uw gemeente een maximaal geluidsniveau vast in het APV en evenementenbeleid, dat ter hoogte van de hoogst blootgestelde bezoeker (op twee meter boven de vloer) lager is dan de hierboven genoemde 103 dB(A) (Leq gemiddeld over 15 minuten).

Daarbij geldt dat elke waarde die lager is dan 103 dB(A) zich direct zal vertalen in gezondheidswinst en dat 92,5 dB(A) (Leq gemiddeld over 15 minuten[3]) het gezondheidskundig streefpunt is[4].

- Indien het maximale geluidsniveau ter hoogte van bezoekers hoger is dan 92,5 dB(A) (Leq gemiddeld over 15 minuten), dient de organisator aanvullende maatregelen te treffen op het vlak van voorlichting van bezoekers en beschikbaar stellen van goede en betaalbare gehoorbescherming (géén schuimdoppen maar oordoppen met filter).

Een voorbeeldtekst voor in het gemeentelijk APV en evenementenbeleid, vindt u in bijlage 2.

Beleidsmakers en toezichthouders kunnen ook gebruik maken van handvatten uit documenten van onze zuiderburen (zie voetnoot[5]). De Belgische rijksoverheid heeft namelijk maatregelen tegen gehoorschadepreventie verplicht gesteld en daarbij praktische richtlijnen ontwikkeld.
De drie GHOR-regio's in Noord-Brabant vinden preventie van gehoorschade tijdens evenementen ook een belangrijk thema. U kunt daarom met uw contactpersoon bij de GHOR afstemmen voor tips over gehoorschadepreventie bij evenementen.

Wij zijn bereid dit advies nader toe te lichten. Voor inhoudelijke vragen over de risico's van gehoorschade, kunt u contact opnemen met Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland via telefoonnummer 0900 3 68 68 68. Wilt u ondersteuning om in uw gemeente hiermee aan de slag te gaan op een integrale manier? Neem dan contact op met uw beleidsadviseur GGD Midden- en West Brabant, Mevrouw P. (Petra) van Mechelen via telefoonnummer 06 - 13518914.

Met vriendelijke groet,

Drs. A. van der Zijden,

Directeur Publieke Gezondheid Midden- en West-Brabant

---

[3] Om praktische redenen en vanwege betere vergelijkbaarheid met meetprocedures van het convenant tussen Rijksoverheid en evenementenorganisaties, is gekozen voor een gemiddelde (Leq; equivalent geluidsniveau) over 15 minuten in plaats van de oorspronkelijk genoemde 1 uur.
[4] In geval van activiteiten/evenementen die gericht zijn op kinderen in het basisonderwijs (zoals Kinderdisco) is een extra conservatievere benadering noodzakelijk, omdat de verantwoordelijkheid voor het beperken van gehoorschade niet (gedeeltelijk) bij de bezoekers kan worden gelegd. Aanbevolen wordt om dan geluidsniveaus van maximaal 88 dB(A) aan te houden, conform het schooladvies van de Nationale Hoorstichting (http://www.hoorstichting.nl/thema-s/educatie-en-ontwikkeling/geluidsadvies-schoolfeesten.
[5] Meer informatie vindt u in de volgende brochure: http://www.lne.be/themas/hinder-en-risicos/geluidshinder/beleid/muziek/BrochureGeluidsnormen.pdf

Bijlage 1 – Standpunt GGD GHOR Nederland over gehoorschadepreventie

Onderstaand standpunt (intern gepubliceerd) is verwerkt in een persbericht van 31 oktober 2013 (zie www.ggdghor.nl) en in het 'Het Nationaal Programma Preventie 2014-2016' (zie www.rijksoverheid.nl).

Standpunt GGD Nederland: "Preventie van gehoorschade bij feesten, evenementen en uitgaansgelegenheden"

Gehoorschade onder jongeren is een groeiend probleem. Ieder jaar komen er meer dan 20.000 jongeren bij met gehoorschade door vrijetijdslawaai. Voor ongeveer de helft wordt dit opgelopen tijdens het uitgaan. Vaak is de gehoorschade onomkeerbaar; het kan zelfs leiden tot levenslange arbeidsongeschiktheid. Dit groeiende maatschappelijke gezondheidsprobleem heeft ook economische gevolgen. Uit diverse internationale onderzoeken is af te leiden dat gehoorschade in Nederland een economische last van vele miljarden euro's veroorzaakt. Opmerkelijk is dat de huidige wet- en regelgeving bij evenementen en uitgaansgelegenheden zich beperkt tot (verplichte) bescherming van personeel en vrijwilligers (Arbeidsomstandighedenbesluit, 1997) en geluidsoverlast voor omwonenden (gevelbelasting); voor bezoeker is er niets geregeld.

GGD Nederland is daarom blij met het convenant 'Geluidsbeleid Muzieklocaties' dat in mei 2011 is ondertekend door de Nationale Hoorstichting en twee Nederlandse koepelorganisaties voor festivals en evenementen. Dit convenant beoogt de geluidniveaus tijdens muziekfestivals en popconcerten en de daarmee samenhangende gehoorschade voor bezoekers te beperken.

Dit convenant gaat echter nog niet ver genoeg. De daar gestelde limiet ligt aanmerkelijk hoger dan de grens waarboven bij regelmatige of aanhoudende blootstelling al een risico op gehoorschade optreedt (Expert Opinion "Music Induced Hearing Loss", Audiologisch Nederland, 2012). Ook voorziet het convenant niet in bescherming bij andere uitgaansgelegenheden waar het publiek aan hoge geluidsintensiteiten wordt blootgesteld, zoals dancings en discotheken.

Op basis van de Expert Opinion geniet een uurgemiddelde van maximaal 88 tot 92,5 dB(A) de voorkeur; uitgangspunt bij die norm is een blootstelling van maximaal 15 uur per week; bij hogere geluidsniveaus geldt logischerwijs een kortere blootstellingduur. Een blootstellingduur van 15 uur per week lijkt lang, maar is door gecombineerde blootstelling aan andere bronnen (verkeer, persoonlijke muziekspeler) voor vele jongeren wel degelijk reëel.

GGD Nederland vindt het daarom noodzakelijk om te streven naar een aanmerkelijk lagere norm dan het gemiddelde103 dB(A) zoals omschreven in het convenant; elke afspraak met een uitbater waarbij een lagere maximum norm kan worden afgesproken, vertaalt zich namelijk direct in een verlaagd risico op gehoorschade en dus in gezondheidswinst.

Daarbij vindt GGD Nederland dat in elke uitgaansgelegenheid waar de gemiddelde uurblootstelling hoger is dan 92,5 dB(A) er ***altijd*** *additionele maatregelen nodig zijn om gehoorschade te voorkomen of te beperken, zoals voorlichting, het inlassen van 'oorpauzes', het meten van en informeren over de (hoogste) geluidsniveaus ter plaatse en het* ***verplicht*** *beschikbaar stellen van gehoorbescherming.*

Daarnaast moet er speciale aandacht zijn voor schoolfeesten en andere georganiseerde bijeenkomsten voor kinderen in het basisonderwijs. Omdat van hen niet verwacht kan worden dat zij hun eigen gehoor beschermen, beveelt GGD Nederland nadrukkelijk een blootstellingniveau aan van gemiddeld maximaal 88 dB(A). Waarschuwingen en gehoorbescherming zijn dan niet nodig.

GGD Nederland baseert zich o.a. op de 'Handreiking gehoorschade jongeren bij festival- en uitgaansbezoek', van 28 oktober 2013 van de werkgroep Geluid van GGD Nederland. Hierin zijn naast achtergrondinformatie diverse maatregelen beschreven om gehoorschade bij jongeren te helpen voorkomen of te beperken. De handreiking gaat vergezeld van een implementatieplan.

Bijlage 2 – Voorbeeldtekst gehoorschadepreventie in APV en evenementenbeleid

De volgende tekst over gehoorschadepreventie is een suggestie voor in het gemeentelijk APV en evenementenbeleid. Daarbij dient op de stippellijn een waarde ingevuld te worden (lager dan 103dB(A)), welke door de gemeente is vastgelegd als maximaal toegestane geluidsniveau bij horecagelegenheden en evenementen.

- *Bezoekers van evenementen, festivals en horecagelegenheden mogen niet worden blootgesteld aan geluidniveaus hoger dan .... dB(A) (Leq gemeten over 15 minuten,* op 2 meter boven de vloer, ter hoogte van hoogst blootgestelde bezoeker*),* ***en***
- *indien bezoekers worden blootgesteld aan geluidsniveaus van 92,5 dB(A) of hoger (Leq gemeten over* 15 minuten, op 2 meter boven de vloer, ter hoogte van hoogst blootgestelde bezoeker*), dient de organisator of uitbater minimaal de volgende aanvullende maatregelen te treffen:*
    - *Voorlichten van bezoekers over geluidsniveaus op de locatie (bijvoorbeeld door zichtbare decibelmeters of geluidsplattegronden) en over de risico's op gehoorschade. Deze informatie dient duidelijk zichtbaar te zijn voor bezoekers op alle locaties waar de 92,5 dB(A) (Leq gemeten over* 15 minuten*) ter hoogte van bezoekers wordt overschreden.*
    - *Beschikbaar stellen van betaalbare en goede oordoppen (géén schuimdoppen maar oordoppen met filter).*